

EXEMPLAR

**Mladí migrantští integrační
leaderi**

Modul 8: IT a Sociální média

**NALEZENÍ TORY:
Důvěryhodné originální zdroje**

Úvod

Jean Léon Gerome (1896):
La Vérité sortant du puits

- **Příběh je starý 200 let.
Je stále důležitý? Proč?**

- **Jak je příběh spjat s naší dobou?**

Jak příběh pokračuje?

A

Unavená po 200 letech ve studni, si Pravda obléká šaty Lži, jelikož je to jediný způsob, jak ji může svět opět přijmout.

Od toho dne, byla Pravda a Lež k nerozeznání, kromě těch, kdo je spatřili neoblečené.

B

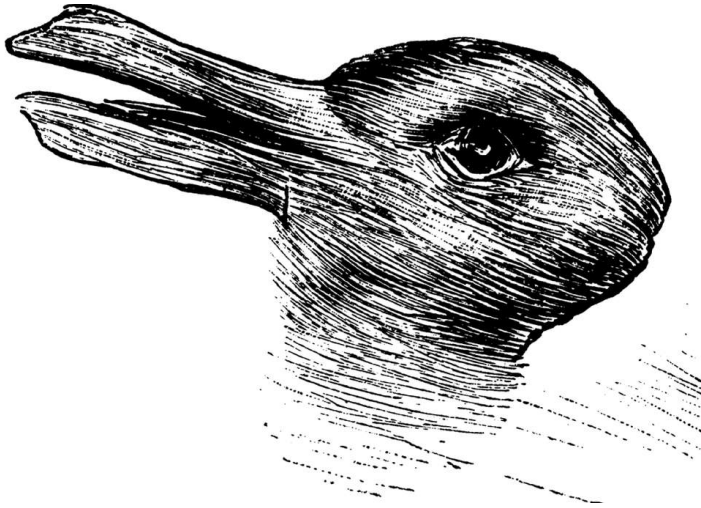
Pravda zůstává ve studni, ale někdy lidé přijdou, sednou si poblíž a hledají ji. Pokud to myslí upřímně a jsou připraveni ji spatřit nahou, Pravda se jim ukáže. Ale jelikož je to velmi osobní zážitek, stane se to jen jedné osobě, jednou za čas.

C

Pravda se zmocní mobilního telefonu a uvědomí si, jak je svět nakažen slovy Lži. Existují doslova stovky miliard lží. Někteří spojenci Pravdy o ní vytvořili příběhy, ale ty nejsou trendy. Jsou zamítnuty, odstraněny a ignorovány.

Jak byste reagovali?

- Preferujete holou pravdu nebo dobře zaobalenou lež?
- Jak byste reagovali na holou, možná nepříjemnou pravdu?
- Záleží na kontextu?
Například: Co je horší? Když lže přítel nebo noviny?
- Je pravda vždy pro všechny stejná?

- Vidíte zajíce nebo kachnu?
- Obě odpovědi jsou správné a pravdivé!
- Pravda je někdy zcela evidentní a někdy záleží na interpretaci.

Pravda vs Lež

- Jak rozeznáme lež od pravdy?
- Jak rozlišíme lež od osobní interpretace?

Nalezení pravdy – Skupinová práce

Vytvořte skupiny a přečtěte si jeden z následujících článků :

- A) [Sugar = Smoking](#)
- B) [Poisonous Rice?](#)
- C) [Sexist Ad Banned](#)
- D) [Climate Change](#)

Co si o tom myslíte?
Jsou prezentovaná fakta důvěryhodná?
Jak jste došli ke svému rozhodnutí?

DŮVĚRYHODNÉ INFORMACE

PŘESNOST

AUTORSTVÍ

AKTUÁLNOST

POKRYTÍ

OBJEKTIVITA

PŘESNOST

- Je informace spolehlivá a neobsahuje překlepy a gramatické a pravopisné chyby?
- Jsou přiloženy reference pro možnost ověření?
- Je zřejmé, kdo je zodpovědný za přesnost materiálu?
- Jsou zde odkazy na další spolehlivé zdroje?
- Pokud je zahrnut statistický materiál, jsou jasně uvedeny zdroje?

AUTORSTVÍ

- Je uvedeno jméno skutečného autora?
- Jaká jsou pověření autora? Identifikují autora jako autoritu nebo odborníka v oboru?
- Je zde jasný vztah mezi institucí a autorem? Je to respektovaná instituce? Je zde odkaz na autorovu biografii?

AKTUÁLNOST

- Je datum publikování viditelný a z nedávné doby?
- Je uvedeno datum, kdy byly informace shromážděny?
- Je stránka udržována aktuální?
- Jsou odkazy aktuální, např. fungují opravdu?
- Je to opravdu nejaktuálnější informace k tématu?

POKRYTÍ

- Je předmět tématu jasně uveden?
- Jsou uvedeny doprovodné materiály (reference, grafy, statistiky, grafika atd.)?
- Existují odkazy na jiné zdroje k tématu?

OBJEKTIVITA

- Jsou informace prezentovány s co nejmenším zaujetím?
- Je web faktický, nebo se autor pokouší změnit názor uživatele?
- Používají se fotografie a obrázky k ovlivnění názoru uživatele? Jsou emocionální nebo neutrální? Jsou nějakým způsobem upravovány?

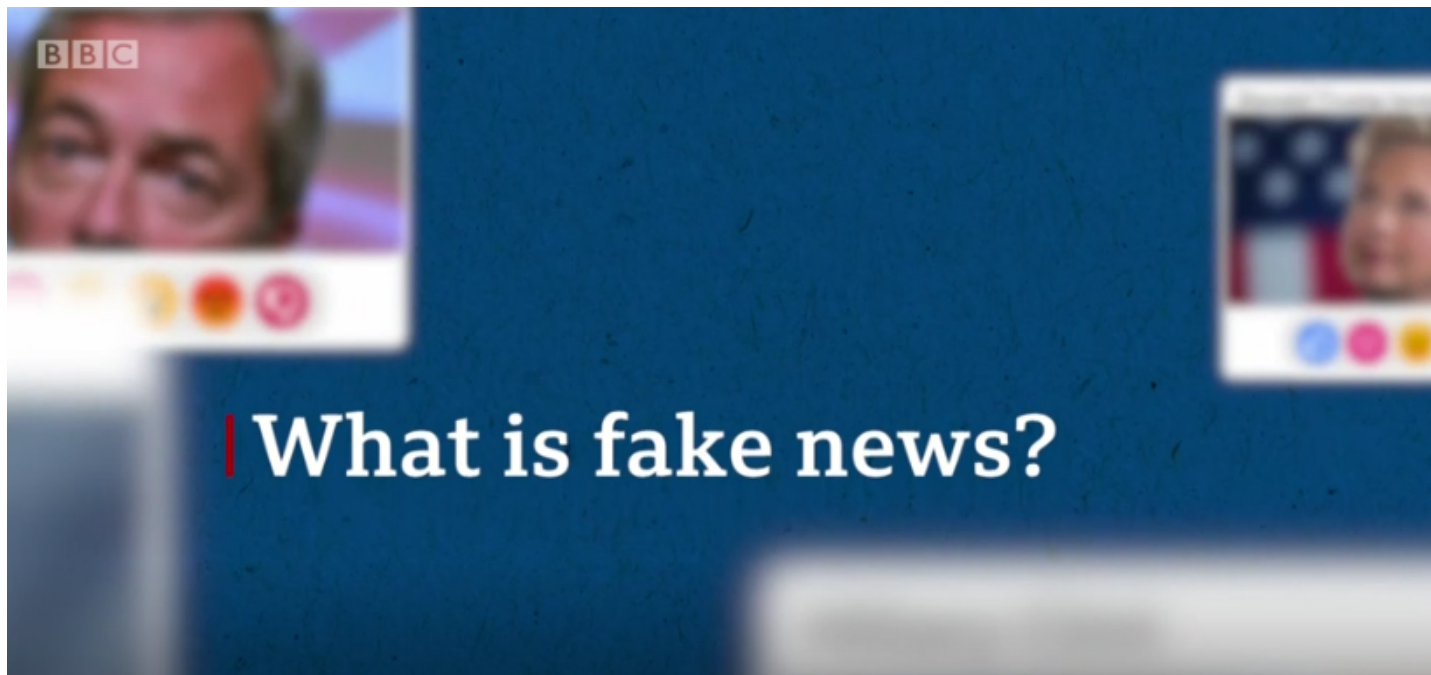
Proč děláme toto cvičení?

- „Fake News“ se víc a víc šíří – zvláště na internetu ale také v tištěných médiích a v TV.
- Často jsou promíchány se skutečnými zprávami, takže je těžké je od sebe rozlišit.

Jak odhalit FAKE NEWS

Jak odhalit FAKE NEWS

Co jsou to FAKE NEWS?

Dva druhy FAKE NEWS:

- Příběhy, které nejsou pravdivé.
- Příběhy, na kterých je trochu pravdy, ale nejsou úplně přesné.

A: Příběhy, o kterých lidé tvrdí, že jsou falešné, protože s nimi nesouhlasí nebo jim nevyhovují.

Identifikace FALEŠNÝCH ZPRÁV

HOW TO SPOT FAKE NEWS

CHECK YOUR BIASES
Consider if your own beliefs could affect your judgement.

ASK THE EXPERTS
Ask a librarian, or consult a fact-checking site.

IFLA
International Federation of Library Associations and Institutions
www.ifla.org

The graphic is a white rectangular box with a dark blue header containing the title 'HOW TO SPOT FAKE NEWS' in white, bold, uppercase letters. A red magnifying glass icon is positioned over the letter 'O' in 'SPOT'. Below the header, the box is divided into two columns. The left column features a red icon of a balance scale above the text 'CHECK YOUR BIASES' and a subtext 'Consider if your own beliefs could affect your judgement.' The right column features a red icon of an owl wearing a graduation cap above the text 'ASK THE EXPERTS' and a subtext 'Ask a librarian, or consult a fact-checking site.' At the bottom of the box, there is a decorative border of red and dark blue triangles, and the IFLA logo and name are centered.

Dobrý tip:

Zde se podívejte na populární fake news stránky:

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_fake_news_websites

Přehodnocení po nové informaci

■ Nyní:

Přehodnoťte, zda je váš článek důvěryhodný nebo ne potom, co jste se dozvěděli tato kritéria důvěryhodných informací.

Nezapomeňte: *Je v pořádku změnit názor, když obdržíte novou informaci!*

Nalezení Tory – Důvěryhodné originální zdroje

Jak obecně používáte Google?

- Jak byste zjistili, kolik je 7 Euro amerických dolarů nebo britských liber?
- Jak byste zjistili, co je to „precipitace“?
- Jak byste našli určitou písničku, která vám běží v hlavě, ale nevíte, kdo ji zpívá, ani neznáte název?

Různé styly googlování

Nalezení Tory na Googlu

- Podle toho, co napíšete do vyhledávače, obdržíte informaci, která odpovídá googlovaným pojmům.
- Zkuste hledat stejné informace různými způsoby. Dejte si pozor na vlastní zaujatost!
- Zkuste najít:
  - ▷ „Přistání na Měsíci“
  - ▷ „Důkaz přistání na Měsíci“
  - ▷ „Falešný důkaz přistání na Měsíci“

Jakého rozdílu jste si všimli?

Tipy jak používat Google - 1

- Používejte hlavní podstatná jména/slovesa/přídavná jména
  - ▷ „Vídeň nejlepší pekařství“
- Vybírejte slova, která se pravděpodobně objeví na webové stránce, kterou hledáte.
  - ▷ „odstranění bolestí hlavy“ místo „co dělat, když mě bolí hlava?“

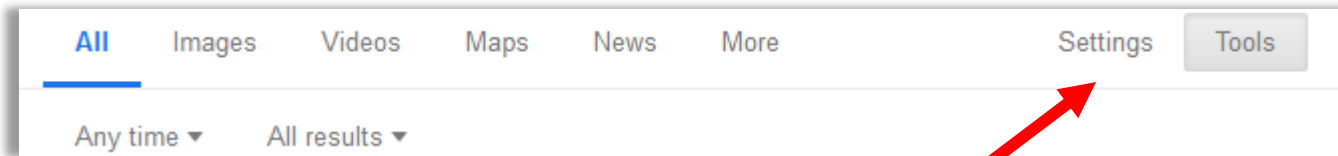
Tipy jak používat Google - 2

- Nedělejte si starosti s pravopisem nebo velkými písmeny. Google vám nabídne nejrelevantnější informaci.
- Použijte zpětné vyhledávání fotografií
Zjistěte, odkud fotografie je a kdo další ji používá

Tipy jak používat Google - 3

■ Své výsledky filtrujte!

- ▶ Používejte „Nástroje“ pro zadání času a toho, zda by měl Google hledat slovo po slovu (= doslovně)

- ▶ Pro další informace použijte Nastavení

Tipy jak používat Google - 4

- Použijte **pokročilé vyhledávání**, abyste co nejvíce zúžili své výsledky
- Dejte pozor na předpojatost!
  - ▶ Google vyhledává nejvhodnější odpovědi a rozhoduje o tom analýzou hromadného vyhledávání uživatelů (takto funguje také funkce automatického doplňování).

Nalezení Tory za použití Google operátorů

” “	+	OR	intitle:
*	()	AND	info:
-	\$	define:	source:
~	IN	site:	related:

Poslední kontrola!

- Nyní použijte operátory Google a proveďte poslední kontrolu vašeho článku.
- Po 5 minutách řekněte skupině, co jste zjistili!

**Děkujeme za vaši
účast!**

exemplar

SUSTAINABLE EDUCATION
SEAL
CYPRUS
ACTIVE LEARNING

 HUBKARELIA

INNEO

 The Rural Hub

